

HNÚŠŤANSKÝ HLAS

Kultúrno-spoločenský mesačník obyvateľov Hnúšte a okolia

ROČNÍK VIII / AUGUST 2012 Rozširované bezplatne.

Polovica prázdnin je za nami - prežívame ich rôzne

Ani sme sa nestačili rozbehnúť a s hrôzou konštatujeme stav, že polovica vytúžených letných prázdnin je už nenávratne za nami. Niektorí si naplánovali pobyt pri mori. Hnúšťanov nájdete chytat' bronz pri Egejskom mori, Čiernom mori, ale i pri Jadrane. Mnohí i vďaka nevlúdnej rodinnej finančnej situácii uprednostnili úkryt pred viac ako tridsaťstupňovými páľavami vo vodách bazéna tu doma či vycestovali na výlet za vírivými bazénmi do neďalekého Tiszaújvárošu v Maďarsku. Veľa z nás našlo príjemnú úľavu v útrobach slovenských jaskýň (23. júla sa uskutočnila aj prehliadka jaskyne Kostolík v susednom Tisovci). No chatári a chalupári venujú svoj voľný čas údržbe víkendových obydli a samozrejme záhradkám. Ako vždy hromžia na pekelné úpeky, že všetko pestovateľské úsilie im uschne na koreni alebo pri niekoľkodňových dažďoch tvrdia, že čo neuschlo zniže! Keďže sme príslušníkmi národa slovenského poväčšine si cez prázdniny (kým sú deti doma a pomôžu) naordinujeme rôzne prestavbové a stavebné práce v bytoch či rodinných domoch. Veď nie nadarmo sa hovorí, že cudzinci si v lete opália bruchá a Slováci chrbty. No i popri tom si isto nájdeme čas na pokojnú a pohodovú prechádzku horou. A v týchto dňoch sa z nej určite nevraciam s prázdnyimi rukami. Hubárska sezóna vrcholí a každému i nepravidelnému hubárovi srdce v hrudi poskočí pri pohľade na tú nádheru, ktorú pre svet mykológie vie vyčarovať len les. Zadarilo sa každému druhu húb. Sušia sa dubáky, vyprážajú bedle a s vajíčkom či na smotane pražíme čierne kozáčky alebo chutné masliaky. A kuriatka sú už zasterelizované v sladko-kyslom náleve. Veľmi sa však netešte z mimoriadne bohatej nádielky, pretože už vás isto predbehli tí, ktorí majú prázdniny po celý rok.

(-mp-)

Z OBSAHU ČÍSLA VYBERÁME:

X. workshop bol posledný v prvej fáze projektu

strana 3

Tip na rodinný výlet: Spoznajte Leonarda

strana 7

Tokár vynikajúci aj vo svetovom finále

strana 9-10

Opravujú, zveľadujú...

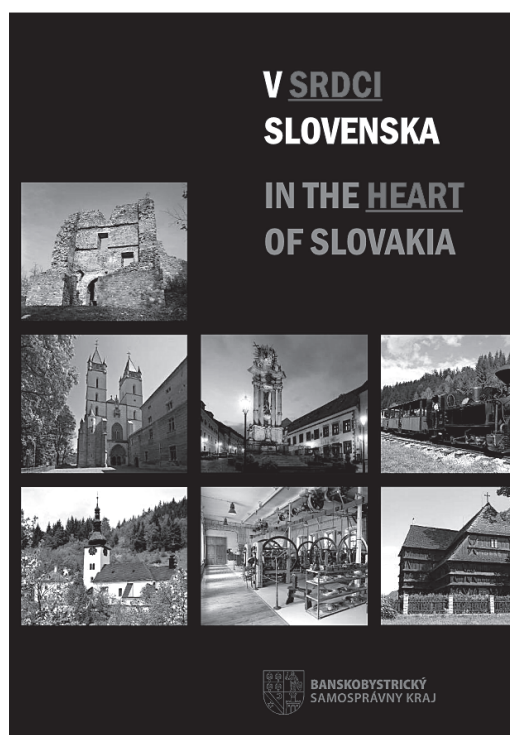

Aj napriek letným dovolenkám a oddychovému prázdninovému času sme zaregistrovali zvýšené budovateľské úsilie na niektorých objektoch v našom meste. Po takmer polstoročí si svoj nový šat isto zaslúžila i samoobsluha býlého podniku Zdroj, dnes CBA Lučenec, ktorú sa rozhodli kompletne zrekonštruovať. Nájomníci panelového domu na ulici 1. mája č. 908 patriaceho pod správu Mestského bytového podniku si dali zatepliť obvodový plášť a plochú strechu menia za sedlovú. Objekt bol odovzdaný do užívania na začiatku deväťdesiatych rokov minulého storočia. Menšie úpravy, ale tiež vedúce k prakticko-estetickým úpravám dokončili v týchto dňoch na posledne postavenom tehlovom činziaku v Hnúšti a to zastrešením prístupových schodísk na Námestí Janka Francisciho 373. Do užívania bol daný v decembri roku 1968. (-mp-)

Nová kniha z dielne Banskobystrického samosprávneho kraja

Banskobystrický samosprávny kraj vydal v tomto roku reprezentačnú publikáciu pod názvom **V SRDCI SLOVENSKA/IN THE HEARD OF SLOVAKIA**, ktorá je sprievodcom na potulkách po kraji, ktorý svojimi prírodnými krásami, kultúrnymi a historickými pamiatkami a zaujímavosťami sa radí k najkrajším regiónom Slovenska. Nájdete v nej samozrejme i fotografie nášho mesta. Autorom fotografií je Eduard Genserek. Ten svoju prvú fotografiu vyvolal ako tínedžer, ale že prešlo pár rokov, kým pochopil, čím je pre neho fotografovanie príťažlivé a aké obrovské potešenie ponúka „hra so svetlom“. Čas, ktorý odvtedy uplynul a skúsenosti, ktoré získal pri fotografovaní, ho posunuli do dimenzie, kde si pohľad cez objektív vychutnáva. Najčastejšie a najradšej sa venuje reportážnej fotografii, dokumentu a portrétom. Hnúšťanský kostol Povýšenia svätého kríža a tzv. Turecký most pri Maši nájdete v tejto publikácii na stranách 148 a 149. Prelistovať si ju môžete aj na internetovej stránke www.branadosrdca.sk (-mp-)

Agentúra pre rozvoj Gemera má za sebou prvú fázu projektu

V prvý augustový deň ukončila Agentúra pre rozvoj Gemera I. fázu projektu organizovanú do série workshopov a teoretických prednášok vedených k vzniku stálej expozície socialistických kuriozít.

Múzeum socialistických kuriozít plánujú vybudovať v priestoroch amfiteátra v Hnúšti. Ako povedala Monika Vaškovičová z Agentúry pre rozvoj Gemera,

samospráva dala zelenú zmluve na dlhodobý prenájom priestorov. Múzeum vybudujú ako súčasť medzinárodného projektu ReNewTown venovanému úprave budov s nevábnou socialistickou architektúrou. Agentúra pre rozvoj Gemera sa do projektu zapojila s

viacerými európskymi mestami so socialistickou minulosťou. Pri pretváraní architektúry sa snažia realizovať prvé pilotné projekty, ktoré by mali ukázať cestu do budúcnosti. "Dostali sme do prenájmu horné poschodie v budove amfiteátra. Využijeme ho na vybudovanie a zariadenie trojizbového bytu zariadeného v socialistickom štýle. Mnohé drobnosti už máme, no od augusta plánujeme prostredníctvom našich dobrovoľníkov urobiť zbierky tak v dedinách, ako aj v mestách, kde vyzbierame podstatnú časť kuriozít," povedala riaditeľka tejto agentúry Vaškovičová.

Pilotný projekt skrášlenia amfiteátra je rozdelený na tri roky. Samotné múzeum však plánujú otvoriť už v októbri. Neskôr chce agentúra osloviť dobrovoľníkov s umeleckým cítením, ktorí by dotvorili aj vonkajšiu fasádu. "Tam by sme chceli dostať niečo, čo bude symbolizovať socializmus, ale aby to nebolo ofenzívne. Napríklad holubica mieru je symbol, ktorý by návštevníkov už zďaleka upozornil na to, čo sa vo vnútri nachádza. Na celkové prerobenie amfiteátra nemáme dosť peňazí a nedá sa ani predpokladať, že by to niekto v budúcnosti podporil. Nie sú to historicky chránené budovy a väčšinou ani ich vzhľad nepatrí medzi priority v spoločnosti. Našou snahou je však dokázať, že aj napriek problémom sa s nimi dá pracovať," dodala štatutárna zástupkyňa Agentúry pre rozvoj Gemera. Ide o projekt, ktorý by priblížil mladým ľuďom dobu nedávno minulú a tým starším vrátil nostalgické spomienky v podobe vystavených relikvií.

Zdroj: TASR, doplnok a foto redakcia HH

ALWADO
REALITY

Ján Wagner
Realitný maklér

Realitná činnosť - kúpa, predaj, prenájom - domy, byty, chaty, pozemky, garáže, záhrady

Mobil: 0904 504 504,
E-mail: alwado@alwado-reality.sk, www.alwado-reality.sk

Jednoizbový byt v Hnúšti-Kolónii

09 11 222 299

0944 919 991

Dvojgeneračný dom v blízkosti centra

Klikni si na www.hnusta.sk... ..a si v obraze!

Pohľad do histórie: Židia v Hnúšti

Židia v Hnúšti žili od nepamäti. Žili v súlade s ostatnými obyvateľmi, bez ohľadu na rozdielne náboženstvá či rozdiely rasové. Ani po prvej svetovej vojne nevznikli nejaké nepokoje či tzv. rabovky, ktoré sa zamerali na alkohol po krčmách. Treba otvorene povedať, že štýl ich života bol príkladný. V ich rodinách boli neznáme necnosti ako rozvodovosť, krádeže, alkoholizmus, neúcta, nevzdelanosť, lúpež. Väčšina z nich sa zaoberala obchodovaním, napodiv bez krčiem, ale tiež manuálnymi profesiami, ako boli maliar a natierač, čalúnik, hodinár. Navyše takmer všetci ovládali dva až tri cudzie jazyky. Sobotu považovali za sviatočný deň, ale keď bolo treba, poslúžili drobným nákupom „cez kuchyňu“ ako sa hovorilo. V potravinách pre svoju potrebu mali svojskú disciplínu, tzv. Kóšer potravín, čo posudzoval najmä u zvierat chovaných na dedinách a prinesených na posúdenie tak volaný šachter. Je iste vhodné zdôrazniť, že rozumové kapacity tohto etnika dali svetu vynikajúcich vedcov, lekárov, právnikov, ako to bolo do značnej miery aj v Hnúšti.

Život v súlade rôznych sociálnych skupín obyvateľov Hnúšte pretrvával desaťročia, až do obdobia existencie Slovenského štátu, t.j. rokov prvej polovice 1940-tych. Čo sa vlastne stalo? V roku 1933 sa ujal v Nemecku moci Adolf Hitler a nasadil tvrdú diktatúru vo vlastnom národe a najmä, postupne vo všetkých, kam vkročili nemecké vojská. Primárnym cieľom nacistického teroru sa stali Židia. Nesmierne utrpenie Židov je mnohokrát zachytené zo spomienok ešte žijúcich, vo filmoch hraných aj autentických, v mnohojazyčnej dokumentárnej literatúre a v posledných rokoch v televízii, v postupnej relácii anglického pôvodu pod názvom „Kolaborovali s nacistami“ (ČT 2). Tvrdá diskriminácia zasiahla Židov a navyše aj všetkých ľavicovo orientovaných ľudí. Židia stratili všetky práva slobodných občanov, a napokon aj majetky i život. O to sa pričínili všetky zložky hitlerovskej

moci: SS (Schutzstaffel): Ochranné oddiely, ktoré vlastne boli armádou v armáde mali na starosti koncentračné tábory, úrad pre rasu a presídlenie, SA (Sturmabteilung) ako úderné oddiely organizované Röhmom, SD (Sucherheitsdienst) bezpečnostná služba, EG (Einsatzgruppen) špeciálne pohotovostné oddiely. SS vedené Himlerom a Heydrichom, ktoré odhadom, do konca marca 1943 vyvraždili 633 300 Židov a v období 1944-5 ďalších 100 000!

Gejza Rosethál (v plášti) pred svojim obchodom v Hnúšti.

Sériu protižidovských zákonov vypracoval Wilhelm Stukart pri príležitosti zjazdu strany r. 1935, známe ako Norimberské zákony. Perzekúcia Židov explodovala v novembri roku 1938 v podobe tzv. Krištalovej noci, kedy v mnohých nemeckých mestách horeli synagogy, rozbíjali výklady obchodov, bili aj vraždili Židov, lúpili obchody aj domácnosti, nasledovala veľká protižidovská propaganda, aj označovanie výraznou žltou hviezdou. Rozvinul sa nacizmus, (ktorý predstavuje hitlerovské hnutie šíriace fašistickú ideológiu, rasovú a národnostnú nenávisť, bezprávnosť pre určitú časť obyvateľov). Jeho pramene sú dané vo fašizme, ktorý ako hnutie v mnohých krajinách k nastoleniu brutálnej diktatúry ho predchádzal s náplňou šovinistickej a rasovej ideológie. Tendencia pokorenia a nenávisťi pretrvávala roky až vyústila v hromadnú likvidáciu Židov aj iných národnostných etník v koncentračných

táboroch. Okrem uvedených zložiek hitlerovskej moci sa o to pričínili organizácie menšie, nemecké súdnictvo, tajná polícia, udavači a informátori, kolaboranti. V nemalej miere, ako uvádza prekladová literatúra anglická, mala značný podiel na likvidácii Židov aj hlavná armáda (Wehrmacht) a bojové oddiely vytvorené z národov okupovaných štátov, z ich vlastných obyvateľov.

Vo vojnovom Slovenskom štáte túto činnosť vykonala Hlinkova garda. Hnúšťanskí Židia po zhromaždení boli odvádzaní, strážení pod zbraňou do nákladných vagónov na stanici v Hnúšti. V rukách ako kufre, pleteninové koše, batohy na chrbte i len tak voľne si niesli to, čo potrebovali pre budúce dni podľa osobného uváženia. Nikto nevedel kam smerujú. Odchádzali v domienke, že idú na práce kdesi na východ. Koncentračné tábory ako výraz trestu či izolácie alebo likvidácie ľudí sa nepoužíval. Tí, ktorí tento pochod ponižovaných a smutných videli, zažili, ako žiaci školopovinní, teda moja generácia, majú v duši nezmazateľný obraz, spomienku na utrpenie tých, čo si to absolútne nezaslúžili. Slovné výrazy ako genocída alebo holo-kaust sa v tej dobe nevyskytovali. Holokaust ako slovný výraz vošiel do médií v roku 1989 a znamená vyhladzovanie Židov počas druhej svetovej vojny alebo z iného prameňa ako ohnivá obeť či obeť v ohni. Po odchode Židov, okrem výnimiek, nasledovalo vykradnutie ich domácností, predaj vybavenosti na licitácii, ktorá prebehla na nádvorí hospodárskeho dvora Mariassiho sídla, oproti zchátralému kaštielu, za malej účasti Hnúšťanov, lebo väčšina cudzie majetky nechcela. Anglický prameň, bohato ilustrovaná kniha s titulom: Hitlerovo Nemecko (život v období tretej ríše) autori Mathev Hughes a Chris Mann, preklad Petr Kovács, vydal Columbus v Prahe r. 2002 uviedol: Nacistický holokaust má na svedomí životy 6 miliónov Židov!

Pokračovanie na str. 5

Pokračovanie zo str. 4

Zdalo by sa, že väčšina zahynula v koncentračných táborech. Pravdou však je, že to bolo v značnej miere aj strelnými zbraňami, hromadnými popravami v tisícoch zlikvidovaných najmä v pobaltských republikách. Likvidácia majetkov, obchodov a domov bola realizovaná tzv. Arizáciou, v podstate konfiškáciou židovského majetku, najčastejšie obchodu arijskou, teda nežidovskou osobou bez finančnej náhrady. (Hodinárstvo Alexandra Goldsmieda arizovala Júlia Pasiarová-Kolesárová, Obchod s textilom Markusa Rosenthála Ladislav Schramko a Obchod s miešaným tovarom Maximiliána Weisza Pavel Kováč-poznámka redakcie). Takéto podniky nejakú dobu vydržali, ale postupne zanikali. Chýbala tu skúsenosť, vyškolenie a danosť, ktorú Židia v tomto smere vždy mali a niesli ako štafetu z generácie na generáciu.

V dobe plného mierového rozkvetu žili v Hnúšti tieto rodiny:

1. Golschmied – rodina, hodinár, bývali a mali prevádzku pri Rima-ve, oproti mostu, prežili. Jeden zo synov bol aj po vojne hodinárom, ďalší ako MUDr. pôsobil veľa rokov ako lekár v nemocnici v Nitre, v tretej generácii ostala MUDr. Eva Goldschmiedová, pracuje v Nitre.

2. Rosenthal – rodičia, dve dcéry a syn, zahynuli. Mali reprezentačný obchod s najväčšími výlohami. Stál tam, kde je činžiak oproti lekární. Sortiment: textilná metráž, košeľe, kravaty, odevy dámske a mužské, obuv aj hračky.

3. Benedek – obchod so žele-

ziarskym tovarom, pre kuchyňu a gazdovstvo, bicykle, náradie do dielne. Manželia, počet detí neznámy. Zahynuli. Obchod mali v blízkosti súčasného obvodného oddelenia polície.

4. Reichman – rodina, obchod s potravinami a inými výrobkami pre domácnosť, v malom aj alkohol. Bývali oproti starej benzínovej pumpe, zároveň konali aj poslanie šachtera. Počet rodinných príslušníkov (až na syna) neznámy, zahynuli.

5. Weiss – rodina, jedno dieťa, dcéra. Mali obchod, ktorý stál tam, kde je severné krídlo polikliniky, v rade s domom J. Francisciho. Sortiment: kuchynské náradie, porcelán, sklo, svietidlá aj bicykle a lyže. Ako málokto, mali rádioprijímač, ktorý vyložili do okna a mládež i stárež mala možnosť vypočuť si športové prenosy. Zahynuli. Predvídavo si zatajili svoju dcéru v úschove kdesi u Banskej Bystrice, prežila, žila v Izraeli a chodila na občasnú návštevu.

6. Weiss – rodina, obchod mali v trakte „Na rade“, oproti mostu v smere na Klenovec. Obchod s potrebami pre domácnosť. Počet mne neznámy, všetci zahynuli.

7. Ungár (meno treba overiť), rodičia, dvaja synovia, starší bol čalúnikom, mladší pomáhal otcovi. Mali veľkodistribúciu alkoholu a limonád. Koncentrovaný lieh kalibrovali na normu predpísanú hodnotu vodou z Haviarky, ktorú sme ako jedinú pitnú v bližšom okolí privážali za malý bakšiš v nádobách. Do Hnúšte prišli ako repatrianti z Rimavskej Soboty, po jej okupácii Maďarskom. Bývali v dome staviteľa Haricha, prevádzku

mali v pivnici u Ráztockých. Nejedalo sa o nejaké obrovské množstvá, boli ale dobrým medzičlánkom distribúcie. Všetci zahynuli.

8. Gábor – maliar, nebol ženatý, žil len so sestrou, mal dobre idúce remeslo, maliarov bolo málo. Navyše potrebovali ich aj v iných obciach. Je pravdepodobné, že v tomto prípade ako aj u hodinára to boli hlavne ich remeslá – nenahraditeľnosť v danom stave, ktorá im pomohla dostať sa z likvidácie.

9. MUDr. Emil Weiss 1900-1979, manžel. Anna Weissová r. Schönblumová 1902-1979, ležia na cintoríne v Hnúšti, syn Ervín odišiel do zahraničia. Celá rodina prežila kritické roky bez ujmy. Lekári v tej dobe boli vzácní, bolo ich veľmi málo. Na náhrobníku má napísané: Dlhoročný závodný lekár SLZ. Bolo to tak, ale navyše vo svojej ordinácii pomáhal ľuďom zo široka, ďaleka. Bol výborný diagnostik. Nepriazeň osudu ho dostihla v penzijnom veku, keď na vychádzke smerom na Brandzovú ho lúpežne zločinec prepadol a zaškrtil. V krátkom čase bol osvedčený a odsúdený.

Prešlo už vyše polstoročia od týchto temných udalostí našej histórie, ale kloníme sa v piete obetiam, našim spoluobčanom. Na mohutnom kolumbatóriu v tvare letiaceho taniera s náplňou popolu a kostí, zavlhčovanom proti rozprášeniu do okolia, v koncentračnom tábore Majdanek pri poľskom Lubline je nápis: *Náš osud je pre vás výstrahou!*

Mgr. Koloman Zúrik

foto archív Mgr. M. Pliešovského

Z Hrendovej kapsy: Za bielymi dverami Nikol Hochholczerová (13 rokov)

Prečo je za oknom sneh?

Veď včera ešte svietilo slnko. Alebo pršalo? Nie, určite to bolo slnko. Pamätám sa, ako som sedela na lavičke a čistila jablká. Alebo sa mi to len snívalo. Tak rada by som vyšla von. Tu, v tejto izbe, je mi tak dusno. Je tu akási veľká skupina ľudí a všetci sa ma na niečo pýtajú. Otočím sa na svojho manžela a venujem mu zúfalý pohľad. Prečo tu musíme byť? „Albert, prosím ťa, pôjdeme už?“

Usmeje sa na mňa a zoberie moju ruku do svojej.

„To je v poriadku, babi. Za chvíľu odídeme.“

Babi? Aká babi?

Potom sa však usmejem aj ja. Vždy to bol taký vtipkár! Ten môj Albert! Určite to nemyslel v zlom.

„Tu máš, mami, napi sa trochu.“

Nejaké neznáme dievča ma objíma okolo pliec a vtisne mi do rúk pohár s vodou. V živote som ju nevidela, ale moja prvá myšlienka je, že je pekná. Tmavohnedé kučery jej padajú na plecica a na nevýraznom nose sa jej hompáľajú okuliare.

Napohľad sú jej obrovské zelené oči šťastné, no ja v nich postrehnem akéhosi votrelca, malinkú slzu.

Akoby som videla svoju vlastnú mamu, keď zomrel otecko. Pamätám sa, ako sa usmievala, no po červených lícach jej stekali slané kvapky. Bola som vtedy ešte len také malé kľbko so sýkorkou na pleci a bábikou zo šúpolia, ktorej som so starou mamou šila šaty. Sadla som si mamke na kolená a položila jej ruku na líce, aby sa nebála. Aj vtedy snežilo.

„Ďakujem, srdiečko.“

Musím dávať pozor, aby som tú vodu nerozliala, akosi sa mi trasú ruky. Zrejme to bude od toho smútku, čo sa mi odrazu usalašil v kútiku mysle.

„Budeme už musieť ísť, ale sľubujem, že zajtra prídeme.“

Letný bozk na líce mi znova pripomenie moju mamičku. Pocity stiesnenosti sa pomaly vytráca a ľudia naokolo mi nepripadajú takí neznámi, preto ma celkom mrzí, keď sa stratia za bielymi dverami a nechajú ma samu. Dokonca aj môj Albert. Ale on sa určite zanedlho vráti a zoberie ma so sebou. Dovtedy naňho počkám. Položím si hlavu na voňavé vankúše a hľadím do stropu. Ráno sa zobudím na akúsi vravu. Neznáme hlasy, neznáme tváre. Kedy tu bolo naposledy tak veľa ľudí? Deje sa niečo? Nie, to určite nie. Všetci vyzerajú šťastne a spokojne.

„Dobré ráno, babi.“ nakloní sa ku mne jedno z dievčat sediacich pri mojej posteli a pobozká ma na čelo, akoby som bola z porcelánu. „Mami? Smiem si na chvíľu podržať Mony?“

Žena s elegantným drdolom a dvoma zablúdenými prameňmi pri lícach s úsmevom prikývne a podá dievčatku biely uzlíček.

„Pozri na ňu.“ prstom odtiahne kúsok bielej čipky a odkryje malinkú detskú tváričku. Bábätko je skutočne krásne, ružové pery a noštek mu pod perinkami sotva vidno. Ale prečo mi ho ukazujú?

„Aká...pekná.“ poviem a pohľadím väčšie dievčatko po pleci. Usmeje sa na mňa a v očiach sa jej zalesknú diamanty.

Nepoznám ju už náhodou? Ten záblesk je mi akýsi známy, akoby z pohľadu do zrkadla.

„Však? Je taká zlatučká.“

Na sekundu sa celý svet točí okolo toho malého uzlíčka.

A potom znovu všetko zhasne. Je mi smutno, keď si uvedomím, že v mojom živote žiadne malé uzlíčky nie sú. Ani Alberta tu nemám. Odišiel s tým, že sa vráti, ale to bolo len pred týždňom.

Určite bude zanedlho späť.

Zachytím neprítomný úsmev najstaršej ženy, zrejme mamy toho dievčatka a tiež sa na ňu usmejem.

Hľadím na krajinu za oknom a rozmýšľam nad tým, ako sa to tu všetko zmenilo. Kedysi sme mali za záhradou obrovskú jablňu. Teraz je tam zamrznuté jazierko a niekoľko lavičiek, na ktorých sedia cudzí ľudia. Čo tam hľadajú? A prečo ich tam mamka pustila?

Nevyzerajú, že by niečo súrne potrebovali, ani že na niečo čakajú. Jednoducho tam sedia a pohľady upierajú na zem, na kvetinový záhon, na oblohu.

„Mali by ste niečo zjesť. Pozrite, kúsok jablkového koláča, viem, že ho máte rada...“

Nemám chuť na koláč. Vôbec nie som hladná, veď som jedla pred chvíľou. Alebo to bolo už pred niekoľkými hodinami?

Pokrútim hlavou a pomaly sa postavím, aby som lepšie videla na scenériu za oknom. K jednej sediacej postave pribehne druhá, menšia. Dva vrkoče za ňou vejú ako mašličky na šarkanovi. Sadne si žene na kolená a čosi jej ukazuje.

Na sekundu sa cítim taká osamelá.

Potom sa otvoria dvere a vojde moja mamička.

Je stále taká krásna, ako keď som bola malé dievčatko. Kučery má voľne spustené na plecica. To ma upokojí, znamená to, že sa nič nedeje. Keď sa niečoho bála, vlasy si pevne stiahla do vrkoča, aby vyzerala menej zraniteľne.

„Deje sa niečo?“ opýta sa druhej ženy a mne nevenuje pozornosť.

„Nie je na tom najlepšie. Dnes strávila celý deň pozeraním sa von oknom... nejedla... dokonca ani nepila...“

V izbe zavládne ticho, rušené iba ozvenou krokov za dverami.

„Mami...“

Nie som to ja. Hovorí mi to moja mamička. Prečo ma tak volá? Určite je to nejaká hra. Áno, áno, občas sme sa tak hrávali, ona bola ja a ja som bola ona, varila som čaj v letnej kuchynke...

Priloží mi ruku na líce a pozrie mi do očí, akoby odo mňa niečo potrebovala. Verím jej úsmevu, aj keď vyzerá akosi smutne. Jej prsty sa jemne pohnú. V nežnom dotyku spoznávam pohladenie, teplé a láskavé, vonia po jablkách. Všetko je v poriadku, nič sa nedeje.

„Lúbim ťa.“ usmejem sa na ňu a ona sa zasmee, akoby som povedala čosi nezvyčajné. Priložím svoju dlaň na tú jej a opriem si o ňu čelo. Aj keď to teraz možno nevidí, usmievam sa.

Zatvorím oči.

Všetko je v poriadku.

Tip na letný výlet: Leonardo da Vinci - génius

Každý z nás má svoju predstavu o načerpaní síl do ďalších dní. Po získaní informácií, že v košickom technickom múzeu je výstava da Vinciho vynálezov, som hneď vedela, aká predstava je tá moja. A tak sa s vami, milí čitatelia, podelím o dojmy a zážitky z čarovnej cesty za tajomstvom zrodu modernej vedy a techniky, kde sprievodcom jedinečnej prehliadky nám bude jeden z najväčších géniov našich dejín – Leonardo da Vinci.

Výstavu LEONARDO DA VINCI – GENIÁLNY VYNÁLEZCA pre slovenského návštevníka zorganizovali Slovenské technické múzeum v Košiciach, Múzeum veľkolepých prác a interaktívnych strojov Leonarda da Vinciho z Florencie, Kultúrne združenie Il Genio Di Leonardo a Societa Dante Alighieri, tal.-slov.-spoločnosť. Prezентuje umenie tohto majstra a mnohostrannú vynaliezavosť bádatela a vedca, ktorý sa venoval objavovaniu prírodných fenoménov i anatómie človeka, študoval zákony,

ktorými sa riadia morské prúdy a vlny, sledoval let vtákov a navrhoval stroje na uľahčenie ľudskej práce. Výstava predstavuje stroje v skutočnej veľkosti a ponúka možnosť preniesť sa tak späť do doby 15. a 16. storočia, kedy ich Leonardo navrhol. Repliky sú zostrojené podľa originálnych nákrsov, pri ktorých si musel autor v 15. stor. vystačiť s drevom, silným povrazom a plátkami kovu. Vynálezy nie sú uzavreté vo vitrínach, umožňujú návštevníkom priamy kontakt s

exponátmi a najmä s ich tvorcom. Vyše 40 vystavovaných replík je doplnených kresbami a technickými náčrtmi, na základe ktorých sú tieto mechanizmy vytvorené. Rozdelené sú do štyroch kategórií, zodpovedajúcim živlom prírody: zem, voda, vzduch a oheň. Zem, sú stroje a dômyselné mechanizmy využiteľné v stavebníctve, závislé od ľudskej sily, ktoré niečo spracúvajú alebo vytvárajú. Stroje v kategórii voda sú najmä mechanizmy súvisiace s vodným živlom: vodný bager, impozantná hydraulická píla a upravená archimedova skrutka. Vzduch predstavuje da Vinciho impozantné úsilie dobyť oblohu s použitím lietajúcich strojov. Jeho stroje sú predobrazom padákov, vetroňov a vrtuľníkov. Mechanizmy súvisiace so živlom oheň sú najmä vojnové stroje – najzaujímavejšie sú „balestra“, obrnený voz (predchodca tanku), katapult, varhanové delo. Tieto diela sú dokumentované v zbierke CODEX ATLANTICUS, ktorá je výpoveďou o jeho technických a vedeckých predstavách. Leonardove poznámky sú písané sprava doľava, zrejme pre jeho ľavorukosť a tak tieto „šifry“ môžu byť ľahko zrkadlovo prečítané. Diela da Vinciho ako maliara predstavujú okrem iných kópie svetoznámych obrazov Poslednej večere, Mony Lízy, Dámy s hranostajom a Klaňanie troch kráľov.

Životné múdrosti majstra Leonarda, aj keď žil pred 560 rokmi, pretrvávajú dodnes:

Nikdy nevysvetľujte. Priatelia to nepotrebujú a nepriatelia vám aj tak neveria.

Pozerať sa vôkol seba je toľko, ako dvakrát žiť.

Žiadny človek nie je taký hlúpy, aby nedosiahol úspech aspoň v jednej veci, ak je vytrvalý.

Zlý je ten žiak, ktorý neprevýši svojho majstra.

Remeslo sa naučí každý. Umenie nikto.

Ak môžeš ísť priamo k prameňu, tak nechod' ku džbánku.

Neobrcaj sa, ak mieriš ku hviezdám!

Ani tri hodiny „potuliek“ medzi exponátmi da Vinciho putovnej výstavy alebo aj stálej expozície Slovenského technického múzea nestačili na to, aby som dostatočne vzdala úctu ľudskému umu – čo dokáže vymyslieť, ľudským rukám – čo dokážu vyrobiť a tak isto ľudskému zaničeniu – čo dokáže zozbierať a uchovať pre ďalšie generácie.

Nuž milí čitatelia, s úctou vás pozývam do výstavných priestorov STM v Košiciach, nielen na výstavu Leonardo da Vinci – geniálny vynálezca, potrvá do 31. októbra 2012, ale aj do stálej expozície, verte, je sa na čo pozeráť. Ja sa tam určite ešte do konca októbra vrátim.

Vďaka všetkým za jedinečné zážitky!

Hilda Ginisová, zdroj: STM, foto: STM + súkromný archív

Novinky v Elektro Kováč

Pán Peter Kováč prevádzkuje tri obchody s elektrospotrebičmi. V Klenovci, Tisovci i u nás v Hnúšti. Ako nový obchodný produkt ponúkajú so svojím synom Petrom Kováčom ml. kuchynské štúdio. V ponuke majú už teraz 4 kuchynské linky. Každá má rôzne možnosti inštalovania v priestore, využitia rôznych spotrebičov, nehovoriac o farbe a materiáli. V linkách sú použité vysoko kvalitné komponenty, takže sa nemôže prihodiť, aby ovísali dvierka alebo nesedeli pánty. Každý zákazník si môže svoju predstavu vizualizovať v 3D formáte na počítači, na základe čoho mu Kováčovci objednávku zrealizujú. Obom Petrom prajeme, aby im nový podnikateľský zámer vyšiel a kuchynské štúdio malo nielen obdivovateľov, ale aj spokojných zákazníkov.

Jaroslav Piliarik, Ing. Pavel Košarník.

Tlačová správa GMM v Rim. Sobote

Názov: Výrobky z keramickej výstavy v Šiveticiach z roku 1934

Termín: august 2012

Miesto: Gemersko – malohontské múzeum

Hrnčiarstvo bolo v minulosti jedným z najvýznamnejších odvetví remeselnej výroby Gemera – Malohontu. Značný vplyv na jeho rozmach mali bohaté ložiská kvalitnej ohňovzdornej hliny, vďaka ktorej boli produkty gemersko – malohontských hrnčiarskych dielní vyhľadávaným artiklom na jarmokoch doma i v zahraničí. Koncom 19. a začiatkom 20. storočia však zámena otvoreného ohniska za šporák, a s tým spojený príchod smaltovaného kuchynského riadu, spôsobili v regióne pokles hrnčiarskej výroby. O jej zachovanie a pretrvanie sa zaslúžil Štátny ústav pre zveľaďovanie živností v Martine, ktorý zorganizoval v známej hrnčiarskej lokalite Šivetice v roku 1934 kurz na výrobu pamiatkových predmetov pre jaskyňu Domica imitujúcich nádoby neolitickej bukovoohorskej kultúry. Hrnčiari sa učili nové dekoračné prvky a technológie, čo sa odrazilo i v produkcii charakteristickej netypickými tvarmi a výzdobou. Nové hrnčiarske výrobky boli následne prezentované na Výstave ľudovej keramiky v Šiveticiach roku 1934, organizovanej Štátnym ústavom pre zveľaďovanie živností a šivetickým učiteľom Ladislavom Krušpierom. Charakteristické pre ne bolo ryté alebo písané datovanie doplnené názvom výstavy. Samotná výstava bola nielen prezentáciou hotových výrobkov, ale aj výrobných technológií, pričom výstavnou plochou bolo okrem obecného domu celé priestranstvo obce. V danom období v Šiveticiach pracovalo dvanásť hrnčiarov, z nich sa výstavy zúčastnilo deväť: Ján Turčányi – príprava hliny a vytáčanie tanierov, Ondrej Bocko – vytáčanie kvetináčov, mís a džbánov, Juraj Janko – zdobenie štetcom, Ján Bocko – mletie glazúry a hliniek, Juraj Peter – technika vyškrabávania tanierov a váz, Ondrej Raffay – vytláčanie do formy, Ján Kováčtočenie veľkých nádob, Ján Galko – točenie a vyškrabávanie domických pamiatkových predmetov, Ondrej Janko – točenie drobných predmetov. Výstava ľudovej keramiky v Šiveticiach bola podľa organizátorov prvou výstavou svojho druhu na Slovensku. Návštevníci sa na nej mohli oboznámiť nielen s hrnčiarskym sortimentom, ale aj s výrobnými technológiami, pričom hotové výrobky si mohli i zakúpiť. Tie sa na niekoľko desiatok rokov stali dekoračným doplnkom domácností, odkiaľ sa niekoľko kusov dostalo do zbierkového fondu Gemersko – malohontského múzea.

AUTOR: Mgr. Ľudmila Pulišová, etnografka GMM

Ste srdečne pozvaní!

Dušan Tokár šiesty vo finále svetového šampionátu

Po zisku striebornej medaily na Medzinárodných majstrovstvách Slovenska v naturálnej kulturistike bolo oznámené zaradenie Dušana Tokára do štátnej reprezentácie Slovenska s najbližšou účasťou na Majstrovstvách sveta, ktoré sa konali o necelé dva týždne. Čerstvý medzinárodný vicemajster Slovenska tak nemohol dlho rozmýšľať. Po zvážení možností sme nasadili tréningový mikrocyklus intenzívnej predsúťažnej prípravy v trvaní sedem dní. Prvé 3 dni boli trojfázové denné tréningy, po ktorých bez prestávky nasledova blok troch dní štvorfázových náročných tréningov mimoriadnej obtiažnosti. Druhá časť predsúťažného mikrocyklu troch dní obsahovala denne štyri fázy 4 fázy tréningu. Náročné bolo počas 24 hodín denne odtrénovať 4 ťažké tréningové jednotky rozložené v striedaniach pravidelných rytmov s odpočinkom, diétnym režimom a regeneráciou s rezultovaním do finálneho progresu vyostrenia formy práve na svetovom šampionáte. Po ťažkom tréningovom týždni a príprave sa v ten posledný júnový víkend mladý Likierčan ocitol v dejisku Majstrovstiev sveta. Je to ojedinelé a bol to prvý športovec Likiera v celej histórii tejto malej dedinky, vlastne miestnej časti Hnúšte, čo jej občan v čomkoľvek súťažil na svetovom fóre. Mladý športovec Dušan Tokár svojej dedinke, či mestu Hnúšťa ani tu na svetovom šampionáte hanbu nespravil, naopak náš región preslávil. Po semifinále postúpil do finále, kde obsadil šieste miesto (nie zlé pri prvej účasti na MS) po statočnom boji, ale evidentne aj "zaplatení" začiatocníckej dane. Potešilo vyhlásenie moderátora šampionátu na adresu excelentnej choreografie a impozantného predvedenia voľnej zostavy podfarbenom nádhernou podmanivou hudbou. Dušan nezaostával ani vo svalovom rozvoji a separácii. Keď počas ročnej etapizácie prísnejšej prípravy pridá ťažšie tréningy, môže byť viac než vyrovnaným súperom. Po návrate

z MS Dušan reagoval po svojom "Jarné súťaže nedopadli najhoršie, viem o svojich rezervách a budem sa snažiť ešte kvalitnejšie pripraviť, verím, že sa nám to s trénerom podarí. Striebornú medailu z národného šampionátu venujem svojej rodine za pomoc počas celoročnej prípravy, ale som Likierčan a teda patrí aj spoluobčanom, teda aj Hnúšťanom. Je to úspech hnúšťanskej kulturistiky a česť jej tradíciám v tomto meste. Som rád, keď akýkoľvek športovec nášho mesta svojím úspechom v týchto ťažkých časoch dokáže pozdvihnúť náladu našich občanov. Mám rád svojich fanúškov a vážim si ich". Poďakovanie patrí za promptnú a nezištnú pomoc poslancovi NR SR a nášmu primátorovi Mgr. Michalo Bagačkovi, významnú finančnú pomoc poskytli dobrí ľudia, Mgr. G. Šamin, Kamenárstvo Pavol Ulický a syn R. Zalužany, Reštaurácia Kocka, Elektro-Kováč a pán D. Ďubek majiteľ Total-Šport.

J. Benčík

Po slovenskom vicemajsterskom tilule získanom v polovici júna 2012 v Slovenskom Grobe siahol náš Dušan Tokár - Duško Toki (ako ho kamaráti familiárne nazývajú) po vyššej méte – 29. a30. júna sa zúčastnil Majstrovstiev sveta INBA World Championship v českých Karolých Varoch.

Získal úžasné šieste miesto v kategórii: muži - natural kulturistika do 175 cm.

Tomuto 22-ročnému sympatickému športovcovi sme položili niekoľko otázok:

1. Trochu sa nám predstav – práca, záľuby

Pracujem v RV tech Slovakia, medzi moje záľuby patrí predovšetkým kulturistika, poľovníctvo, rybačka s kamarátmi. V prírode načerpám veľa síl, ktoré stratím ako v práci, tak aj pri ťažkých tréningoch.

2. Čo alebo kto Ťa priviedol ku kulturistike, pred koľkými rokmi a prečo práve naturálna?

Cvičím od 15-tich rokov, vzorom mi bol otec, ktorý ma nabádal na cvičenie. Štyri roky som cvičil len rekreačne, keď sa mi chcelo. Nastala stagnácia, nešla ani sila ani objemy a tak som s kamarátom navštívil pána Jaroslava Benčíka, skúseného trénera a od vtedy začala naša spolupráca. No a prečo naturálna kulturistika? Väčšina mladých ľudí si myslí, že „podvihne zopár činie, dá podporné preparáty a svaly sú na svete“. Ale práve tá naturálna kulturistika je o odriekaní, pravidelnom tvrdom tréningu a o správnej životospráve. Aj keď by som mohol počas roka, keď nie som v bezprostrednej príprave na súťaž zjesť všetko, vyhľadávam skôr zdravú stravu.

pokračovanie na str. 10

Lukáš nechce byť len sviatočným strelcom

Lukáš Migaľa sa zapísal do streleckej listiny v úvodnom zápase MŠK Rimavská Sobota v novom ročníku druhej ligy. Rimavskosobotské mužstvo sa predstavilo v sobotu na trávniku MFK Tatran Liptovský Mikuláš. Dvadsaťdvaročný futbalista z Hnúšte skóroval v 31. minúte. Vďaka nemu išla Rimavská Sobota do vedenia, lenže Liptáci dvomi presnými zásahmi v druhom dejstve otočili priebeh stretnutia a zvíťazili 2:1. „Strelil som gól, ale nesplnili sme to, čo sme chceli, teda získať v Liptovskom Mikuláši nejaký ten bod. Mohli sme si pritom odvieť aj tri body. Na jednej strane mám radosť z toho gólu, ale na tej druhej som sklamaný z prehry. Tá ma mrzí, lebo je jedno, kto dá náš gól,“ povedal pre Echoviny.sk Migaľa. „V druhom polčase sme nepremenili vyložené šance. Mohol som aj ja rozvlniť sieť druhýkrát. A dvakrát sme inkasovali,“ doplnil. Presadil sa po individuálnej krídelnej akcii, ktorú zakončil nekompromisnou strelou. „Založil ju brankár Peter Kostolanský. Prešprintoval som celé ihrisko. Zbavil som sa pred domácou šestnástkou obrancu, križoval ma potom ešte stopér, ale stihol som vystreliť k bližšej žrdi,“ vrátil sa k peknému momentu Lukáš Migaľa. Veľkú väčšinu stretnutí v letnej príprave odohral ako pravý, resp. ľavý záložník. V záložnej formácii nastúpil aj v Liptovskom Mikuláši. „Vyzerá to tak, že budem hrať hlavne v zálohe, čo mi vyhovuje“. Migaľa zaznamenal svoj šiesty gól v druhej najvyššej súťaži. „Stále sám seba označujem za sviatočného strelca. Chcel by som sa však určite čo najrýchlejšie zbaviť tohto prívlastku. Bol by som veľmi šťastný, keby mi to tam padalo. Sezóna sa len

začína. Dôležitejšie sú ale body nášho tímu, než góly na vlastnom konte. Kolektív je dôležitejší“. Naďalej bude pokračovať aj ako tréner pri práci s prípravkou FK Iskra Hnúšťa. „Ideme hrať súťaž v rámci Banskobystrického kraja. Mám v mužstve veľa talentovaných chlapcov. Veľmi rád s nimi pracujem. Dúfam, že niečo dosiahnu vo futbalovej kariére,“ uviedol Lukáš.

Zdroj: echoviny.sk, foto: msk RS

pokračovanie zo strany 9

3. Vieme že ste si s otcom vytvorili činkáreň v bývalej zbrojnici v Likieri. Prečo tak súkromne a nie s verejnosťou?

Otec ma podporoval stále a mne to takto vyhovuje. Mám priestor aký potrebujem, cvičím s otcom a kamarátom Jožkom Kožiakom. To stačí, nie?

4. Rodičia sú z Tvojich úspechov šťastní a určite aj hrdí.

Áno, určite, podporuje ma celá rodina a určite sú na mňa hrdí a aj spokojní.

5. Priblíž čitateľom, ako vyzerá Tvoj tréning v príprave na súťaž?

Mikrocycklus denného režimu spočíva v štvorfázovom tréningu. Vstávam ráno 03.00 hod. Od 04.00 hod. už trénujem prvú hodinovú fázu. Toto striedam s jedlom a spánkom ešte 3x až do 21.00 hod., kedy končím s posledným tréningom. Nasleduje spánok a od 03,00 hod. Nasledujúceho dňa postupujem rovnako.

6. Dva mesiace pred Majstrovstavmi Slovenska si diétoval, potom si pokračoval až do Majstrovstiev sveta, to znamená, že si mal nesmierne náročnú a dlhú diétnu prípravu. Aké jedlo si si rozkázal uvariť po skončení týchto súťaží?

Najskôr to bol chlieb vo vajci, potom guláš a veľa, veľa sladkostí, lebo tie mi chýbali najviac.

7. Máš doma vyhradené miesto na medaily, poháre a diplomy?

Nad posteľou na poličke.

8. Čo by si odporučil svojim rovesníkom, majú športovať? Kulturistiku? Prečo?

Športovať? Určite áno. Či kulturistiku? To je na každom čo si zvolí, čo ho baví. Koľkokrát sa sám seba pýtam, či táto drina za to stojí? Ale keď si predstavím pódium, vyhlasovanie výsledkov, s medailou na krku, pohárom a diplomom v ruke a za povzbudzovania divákov, tak áno. Stojí to za to. To je neskutočný pocit, to je paráda.

9. Kto pomáhal Tvoje tohtoročné športové predstavy napĺňať a aké ciele máš do budúcnosti?

Začnem druhou časťou otázky-popriberať na objemoch, aby som bol na budúci rok ešte lepší. Zohnať viac sponzorov, aby som mohol tento zámer splniť.

Zhovárala sa Hilda Ginisová

Turisti po stopách Jakuba Surovca

Ani v prvý júlový víkend členovia turistického klubu v Hnúšti a milovníci prírody nezaháli a vybrali sa po stopách Jakuba Surovca, legendárneho tisovského zbojníka a jeho zbojníckej družiny, ktorí unikali panským žandárom zo sedla Zbojská ťažko prístupnou Čertovou dolinou.

Po krátkom vybočení sme si odbehli k Čertovej jaskyni, kde sa skrývala zbojnícka skupina J. Surovca. Aj v tento deň bol pevná obuv nevyhnutnosťou. Trasa viedla po skalách rokliny, kde bolo mokro a šmykľavo. Sem-tam nožky sklízli aj do vodičky. Nebol to žiadny vydláždený chodník. Trasa je vedená skalnatým korytom Čertovho potoka po balvanoch a štrku, kde bolo treba i preskakovať z jedného brehu na druhý. Drevené rebríky zaisťovali len tri miesta. Výstup Čertovou dolinou sme ukončili v tesnej blízkosti ozubnicovej železnice. Po krátkom ale príjemnom občerstvení na Zbojníckom dvore sme sa rozhodli si túru predĺžiť a zo Zbojníckeho dvora sme sa vybrali na Dvor gazdovský v sedle Chlipavice – 930 m n. m. Prekrásne počasie nám umožnilo pokochať sa pohľadom na romantickú horskú osadu Krátke, ležiacej na horskom hrebeni Veporských vrchov. Naše sobotňajšie putovanie sme ukončili na železničnej zastávke Bánovo, odkiaľ sme sa vláčikom príjemne unavení vrátili domov.

Zdroj: hnusta.sk

Zdroj: hnusta.sk

Preteky v Žažkove

Dňa 14.-15.7. 2012 sa konali Medzinárodné majstrovstvá SR v contry crosse v Žažkove, na tomto podujatí sa zúčastnili dvaja pretekári Ekometal MotoSport Teamu Mojmir Bruchánek a Miroslav Belan, Jerguš Stejskal pre zranenie nejazdil, ale svojich teamových kolegov bol podporiť. Trať v Žažkove bola náročná, Miro a Miro pretekali v kategórii "Regionál hobby. V sobotu sa trať kvalitne rozjzdila v noci pršalo a v nedeľu to bola paráda. Chlapci bojovali, šmykalo sa, padali ale vždy sa podvíhali a išli ďalej. Mojmir po konečnom sčítaní obsadil výborné 13. miesto a Miro Belan 24. miesto, jazdilo 40 jazdcov. Chlapom gratulujeme. Ďakujeme aj "trénerovi" Mirovi Belanovi st., ktorý sa postaral o pretekárov v Žažkove.

Ďakujeme sponzorom: Ekometal CNC Technology s.r.o. Tisovec Ing. Peter Kardoš
Bautrade Mgr. Grigorij Šamin
Autodoprava Miroslav Belan
Auto Moto Mix Košice
Pizzeria Kaštieľ Adrian Hanes
Total Sport Dušan Ďubek

Two Rivers Cafe vás srdečne pozýva

TWO RIVERS CAFE
bývalý Corner bar
na Jilemnického ulici

Vás vždy privíta
lahodnou vôňou
skvelej kávy v
príjemnom prostredí

Hnúšťanský hlas vydáva Mesto Hnúšťa v náklade 500 ks. Redakcia: MsKS, Rumunskej armády 195, 981 01 Hnúšťa
Telefón: 047 / 542 23 84, fax: 047 / 542 32 52, email: mskks@hnusta.org, web: www.hnusta.sk
Redakčná rada: Zodpovedný redaktor: Jaroslav Piliarik, technický redaktor: Mgr. Martin Pliešovský.
Členovia: Ing. Oľga Maciaková, Mária Kvetková, Hilda Ginisová, Mgr. Marta Vargová, Milan Kušpál-fotograf.
Redakcia si vyhradzuje právo upravovať príspevky. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciamе.
Neprešlo jazykovou úpravou. Dizajn: Scribus comp. Tlač: NIKARA, M.R.Štefánika 25, Krupina.
Registračné číslo: MK SR EV 3819/09